

Лекція
СКЛАДНОСУРЯДНІ БАГАТОКОМПОНЕНТНІ РЕЧЕННЯ
В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

План

1. Складносурядні речення з однотипними відношеннями між предикативними частинами.
2. Складносурядні речення з різнотипними відношеннями між предикативними частинами.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бевзенко С. П., Литвин Л. П., Семеренко Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2005.
2. Гуйванюк Н. В., Кульбабська О. В. Складні ускладнені речення : теоретично-практичний блок. Чернівці : Рута, 2003.
3. Сучасна українська мова: Синтаксис : підручник / за ред. А. К. Мойсієнка. Київ : Знання, 2013.
4. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підручник. Видавничий центр «Академія», 2004.

Додаткова

1. Шульжук К. Ф. Складне речення в українській мові : навч.-метод. посібник. Київ : Радянська школа, 1989.
2. Гуйванюк Н. В., Кардашук О. В., Кульбабська О. В. Українська мова. Схеми, таблиці, тести : навч. посіб. Львів : Світ, 2005.

Порядок розбору багатокomпонентних складносурядних речень:

- 1) виокремлюємо предикативні частини та визначаємо їх кількість;
- 2) визначаємо засоби зв'язку предикативних частин;
- 3) визначаємо семантико-синтаксичні відношення між частинами;
- 4) якщо відношення різнотипні виділяємо, які з них є основними для всього речення, та виокремлюємо блоки;
- 5) аналізуємо структуру кожного блока. Окремі блоки можуть так само мати у своїй структурі дрібніші блоки;
- 6) даємо загальну характеристику речення.

1. Складносурядні речення з однотипними відношеннями між предикативними частинами

1) І сонце наче заснуло, і вітер затих, і туман перенісся з землі на небо (М. Коцюбинський).

Багатокомпонентне складносурядне речення відкритої структури з однотипними відношеннями, розповідне, неокличне.

1, 2 і 3 предикативні частини поєднані між собою повторюваним асемантичним сполучником і та перелічувальними семантико-синтаксичними відношеннями одночасності.

2) В окулярах пан здається старішим, чи то його лице зменшується, чи то волосся спадає на всі боки і не сходиться клинцем на голові (М. Стельмах).

Багатокомпонентне складносурядне речення відкритої структури з однотипними відношеннями, розповідне, неокличне.

1, 2 і 3 предикативні частини поєднані між собою повторюваним розділовим сполучником чи то та розділовими семантико-синтаксичними відношеннями взаємовиключення.

3) Злякано задзвенів голос дівчини, вона обірвала танок, обернулась до нього, сором'язливість проступила рум'янцями на її обличчі (М. Стельмах).

Багатокомпонентне складносурядне речення відкритої структури з однотипними відношеннями, розповідне, неокличне.

1, 2 і 3 предикативні частини поєднані між собою безсполучниково перелічувальними семантико-синтаксичними відношеннями одночасності.

2. Складносурядні речення з різнотипними відношеннями між предикативними частинами

1) Після дощу знов було сонце – і димились асфальти, і парували дерева своєю мокрою блискучою зеленню, і з вікон студентських аудиторій видно було райдугу (О. Гончар)

Багатокомпонентне складносурядне речення закритої структури з різнотипними відношеннями, розповідне, неокличне.

Охоплює 4 предикативні частини, об'єднані в 2 блоки. Блоки поєднані між собою асемантичним сполучником і та причиново-наслідковими семантико-синтаксичними відношеннями.

I блок утворює 1-а частина.

II блок містить 2-у, 3-ю й 4-у частини, має відкриту структуру, предикативні частини в ньому поєднані повторюваним асемантичним сполучником *і* та семантико-синтаксичними відношеннями одночасності.

2) Йому тяжко було покидати Марічку, **проте** сонце *і* та шумлива зелена воля вливали в нього бадьорість, **і** він легко почав стрибати з каменя на камінь, наче гірський потік (М. Коцюбинський).

Багатокомпонентне складносурядне речення закритої структури з різнотипними відношеннями, розповідне, неокличне.

Охоплює 3 предикативні частини, об'єднані в 2 блоки. Блоки поєднані між собою семантичним протиставним сполучником **проте** та протиставними семантико-синтаксичними відношеннями.

I блок утворює 1-а частина.

II блок містить 2-у й 3-ю частини, має закриту структуру, предикативні частини в ньому поєднані сполучником *і* та причиново-наслідковими семантико-синтаксичними відношеннями.

3) Дмухне вітерець зі степу, з Єльчиних країв, **і** повітря знову стає чистим, на все передмістя війне запашним духом літа (О. Гончар)

Багатокомпонентне складносурядне речення закритої структури з різнотипними відношеннями, розповідне, неокличне.

Охоплює 3 предикативні частини, об'єднані в 2 блоки. Блоки поєднані між собою асемантичним сполучником *і* та причиново-наслідковими семантико-синтаксичними відношеннями.

I блок утворює 1-а частина.

II блок містить 2-у й 3-ю частини, має відкриту структуру, предикативні частини в ньому поєднані без сполучника перелічувальними семантико-синтаксичними відношеннями.

4) Не одне молоде серце вразила її врода, не один човен вечорами прибивався до татарського броду, та ні в один не поспішала сісти Оксана (М. Стельмах).

Багатокомпонентне складносурядне речення закритої структури з різнотипними відношеннями, розповідне, неокличне.

Охоплює 3 предикативні частини, об'єднані в 2 блоки. Блоки поєднані між собою протиставним сполучником *та*, семантико-синтаксичні відношення власне-протиставні.

I блок утворюють 1-а і 2-а предикативні частини. Він має відкриту структуру, предикативні частини поєднані без сполучника, семантико-синтаксичні відношення перелічувальні.

II блок містить 3-ю частину.